

VERBINDEN 4

‘De harmonie
motiveert me
om te blijven
musiceren’

Elizabeth Blonrock (16) uit Drongen speelt bariton. Ze is ALC-leerling en lid bij harmonie K.M. De Neerschelde Gentbrugge. Via de alternatieve leercontext (ALC) kun je als leerling in het deeltijds kunstonderwijs een deel van de opleiding afleggen bij een lokale amateurkunstvereniging.

“Ik volg al zeven jaar muziekles bij de GO! Kunstacademie Gent De Poel: eerst anderhalf jaar cornet, daarna alto en nu al vier jaar bariton. Mijn vader komt uit West-Vlaanderen en speelde daar vroeger in een harmonie. Daarom koos ik een instrument waarmee ik later in een muziekvereniging zou kunnen spelen.”

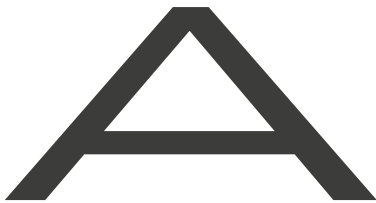
“De stap naar harmonie K.M. De Neerschelde heb ik gezet via mijn muziekleraar Lieven, die er dirigent is. Vier jaar geleden nodigde hij me uit om naar een concert te komen kijken. Dat vond ik wel tof! Daarna mocht ik naar een repetitie komen en ben ik gebleven, als ALC-leerling én als lid. Mijn papa mocht ook mee, omdat Lieven nog hoorns nodig had (lacht).”

“De harmonie motiveert me om meer te oefenen. Al die muziekstukken bieden me meer keuze dan de wekelijkse stukjes voor de muziekschool. Samen toewerken naar optredens is veel toffer dan een toonmoment op de muziekschool. Je ziet elkaar elke week om samen muziek te spelen, ook tijdens vakanties. Er zijn veel jonge mensen in onze vereniging, maar ik vind het ook leuk om er andere mensen te leren kennen die iets helemaal anders doen dan ik.”

“In een muziekvereniging kun je altijd op je eigen niveau spelen. In het begin krijg je redelijk gemakkelijke stukken, maar naarmate je beter wordt, krijg je moeilijkere partituren en zelfs al eens een solo. Telkens word je net dat tikkeltje méér uitgedaagd, waardoor je het wil blijven doen. En tof om te weten dat ik ook na de muziekschool bij de harmonie kan blijven spelen, dat het daar niet stopt.”

Meer info over samenwerking tussen DKO en amateurkunsten

— AKDKO.BE

Amateurkunsten verbinden beoefenaars over generaties en disciplines heen, maar leggen ook links naar andere sectoren. Amateurkunstenactiviteiten vormen de spil van verschillende beleidsdomeinen en nemen binnen het brede cultuurveld een centrale plaats in. Omdat de amateurkunsten aan zoveel andere beleidsdomeinen raken, vormen ze vaak ook een vrijhaven om te experimenteren. Verbinden zit de amateurkunsten in het DNA.

Kunsten en erfgoed

De kruisbestuiving met de **professionele kunsten** vormt de basis voor een natuurlijk partnerschap. Alle kunstenaars zijn ooit gestart als beginner en als liefhebber. De amateurs van vandaag zijn mogelijks de kunstenaars die morgen op het professionele podium staan. Tussen beide sectoren strekt zich een continuüm uit waarop elke individuele kunstenaar of amateurkunstengroep zich beweegt.

Amateurkunsten zijn voor de professionele kunsten een voedingsbodem én een afzetmarkt. Professionele regisseurs, choreografen, dirigenten en docenten vinden werk in de amateurkunstensector. Ze geven er vormingen, cursussen, feedback of coaching en creëren of dirigeren artistieke projecten. Ze werken mee in jury's en reflectietrajecten. Dat de grenzen tussen beide werelden soms flou zijn, spreekt dus voor zich.

Verder in dit thema lees je hoe amateuracteurs en professionelen de handen in elkaar slaan tijdens het Landjuweelfestival van OPENDOEK. Ook Creatief Schrijven benadrukt het belang van de wissel-

werking tussen aspirant-schrijvers en professionele auteurs, onder andere in de SchrijversAcademie. Voor VI.BE, aanvankelijk de amateurkunstenorganisatie voor pop, rock en dj's, mondde deze kruisbestuiving eind 2019 uit in een verbreding van de werking. De ondersteuning van professionele artiesten en de internationale werking van de niet-klassieke muziek werd vroeger opgenomen door Kunstenpunt, het steunpunt van de professionele kunsten. Die opdracht werd ingekanteld in de werking van VI.BE, het vroegere Poppunt.

Ook de **erfgoedsector** is voor bepaalde amateurkunstdisciplines een belangrijke én natuurlijke partner. Verschillende landelijke amateurkunstenorganisaties ontstonden vanuit erfgoedbewegingen met bijvoorbeeld volksdans en -muziek als kernactiviteit. Bovendien werd de fanfarecultuur in 2020 erkend als immaterieel erfgoed, een dossier waar VLAMO de schouders onderzette in samenwerking met CEMPER, het centrum voor muziek en podiumerfgoed. Maar ook organisaties als Muziekmozaïek, Danspunt en OPENDOEK gaan bewust om met volksmuziek, traditionele dans en poppentheater – levend erfgoed dat blijft evolueren en hedendaagse vormen heeft aangenomen.

Sociaal-cultureel volwassenenwerk

Amateurkunsten en sociaal-cultureel volwassenenwerk vormt één familie. Sinds eind 2018 vinden beide sectoren elkaar terug bij dezelfde sectororganisatie: De Federatie voor sociaal-cultureel werk en amateurkunsten.

Amateurkunsten staan in de eerste plaats voor actieve kunst en cultuurparticipatie. Creatie staat centraal. Die amateurkunstbeoefening verbindt over allerlei grenzen heen. Net dat gemeenschapsvormende is voor veel beoefenaars even belangrijk als

creatie. Terwijl ze hun activiteit beoefenen, werken amateurkunstenaars ook aan hun ontwikkeling en talenten. Amateurkunstenaars leren een leven lang. Bovendien zetten amateurkunsten in op maatschappelijke thema's: de vele initiatieven in de sector van zorg en welzijn spreken voor zich.

Ook sociaal-cultureel werk zet in op leren, cultuur, gemeenschapsvorming en mensen maatschappelijk in beweging brengen. Bovendien hebben beide sectoren gemeen dat ze allebei draaien op **vrijwilligerswerk**. Van de 44% van de Vlamingen die aan amateurkunsten doen, zijn er velen lid van een vereniging of lokale groep waarvoor ze zich vrijwillig engageren: de bar openhouden, instaan voor de ticketing, activiteiten voorbereiden, licht en techniek verzorgen, een theaterstuk regisseren, teksten schrijven, een orkest dirigeren of een choreografie creëren...

Dat organisaties uit de amateurkunsten en het sociaal-cultureel werk elkaar vinden, spreekt dan ook voor zich. Zo heeft vtbKultuur Hageland een Theaterclub opgericht, waarbij de club mensen samenbrengt om samen amateurtheatergezelschappen te bezoeken. Dankzij het succes in het Hageland wordt de Theaterclub in samenwerking met OPENDOEK uitgerold in verschillende regio's. Bij andere samenwerkingen staat de maatschappelijke meerwaarde van de artistieke beoefening centraal. Zo brengt De Rode Antraciet een cultuuraanbod naar de gevangenis, vaak in samenwerking met de amateurkunstenkoepels of lokale amateurkunstengroepen. >

Amateurkunsten zijn zowel voedingsbodem als afzetmarkt van de professionele kunsten

‘Cultureel bewustzijn en culturele expressie’ is één van de sleutelcompetenties die door de Europese Unie gedefinieerd werden voor het onderwijs

› Zorg en welzijn

Een sector die op het eerste gezicht iets verder van amateurkunsten af lijkt te staan, is **zorg en welzijn**. Inclusie van ouderen is een belangrijk stukje maatschappelijke meerwaarde van de amateurkunsten. Het bevolkingsonderzoek toonde een sterke intergenerationele overdracht in amateurkunsten. 63% van de beoefenaars met ouders die ooit aan amateurkunsten deden, beoefent momenteel ook een creatieve hobby. Bovendien beoefenen amateurkunstenaars hun creatieve hobby in elke levensfase. In gezelschappen spelen verschillende generaties samen (zie meer in thema 2 — *ontmoeten*). Daarnaast werken amateurkunstengroepen in bijzondere projecten samen met de sectoren zorg en welzijn. Met Muziek uit Mijnen Tijd rolde VLAMO een lokaal project van de Koninklijke Harmonie De Eendracht Wommelgem en het plaatselijke woonzorgcentrum uit over heel Vlaanderen. En met De Stem van ons Geheugen brengt Koor&Stem zelfs drie sectoren samen – amateurkunsten, zorg en onderwijs – om zingen voor- en met mensen met dementie te ondersteunen. OPENDOEK ontwikkelde samen met Cera en Theater Veder ‘de Veder-Methode’. Dit is een methode waarbij theater wordt gebruikt om in contact te komen met mensen met dementie. Ook Kunstwerkt brengt met Visite in een bijzondere tekenles op locatie leerlingen uit het lager

onderwijs samen met bewoners van het woonzorgcentrum.

Jeugdsector en onderwijs

Uit het onderzoek blijkt dat amateurkunstenbeoefenaars steeds jonger starten met hun artistieke hobby (zie thema 2). Dat er heel wat samenwerkingen zijn tussen de amateurkunsten en de **jeugdsector** is dan ook logisch. OPENDOEK doopte haar jongerenwerking JongDOEK. Onder die vlag worden tal van theaterprojecten en vormingen georganiseerd. Eén van de voorbeelden is Project V, een vakantietheaterproject voor kwetsbare kinderen. Maar ook oudere jongeren vallen niet uit de boot. In de literaire sector heb je bijvoorbeeld Grensgangers, waarbij jonge schrijversduo’s uit België en Nederland een literaire podcast maken.

Er zijn meer mogelijkheden om amateurkunsten binnen te brengen in het **onderwijs**. ‘Cultureel bewustzijn en culturele expressie’ is één van de sleutelcompetenties die door de Europese Unie gedefinieerd werden voor het onderwijs. CANON Cultuurcel (de cultuurcel van het Departement Onderwijs en Vorming) bouwt bruggen tussen cultuur en onderwijs en helpt scholen werk te maken van een brede visie op kunst en cultuur. Daartoe wordt onder andere de methodiek *Cultuur in de Spiegel* gebruikt. Die werkt als een gids voor leerkrachten en scholen om een eigen aanpak voor cultuur op school samen te stellen. CANON zet in op informatie, inspiratie en financiële ondersteuning. Scholen kunnen via Cultuurkuur ondersteuning krijgen om lokale kunstenaars in te schakelen voor artistieke projecten. Via Kunstkuur kunnen ze dan weer samen met academies uit het DKO projecten opzetten.

Maar ook de landelijke amateurkunstenorganisaties hebben het onderwijs heel wat te bieden, zoals **educatieve lespakketten** en **workshops op maat**. Creatief Schrijven stelde bijvoorbeeld les-

mappen *poetry slam*, *video poem* en liefdesbrieven schrijven op. Je kunt ook een Poëziespel of een Schrijfkoffer ontlenen. Bij VLAMO kun je de doekoffer ‘Van Toeten noch Blazen: Speel je eigen Harmonie’ reserveren of de app downloaden om kinderen van 6 à 8 jaar kennis te laten maken met de wereld van fanfares en harmonies. Een ander voorbeeld is Iedereen zingt!, een initiatief van vzw Zuidgeluid. Tijdens dat muziekproject op Antwerpse scholen worden kinderen door professionele muzikanten begeleid bij hun eerste stappen in de muziek. Ook voor online lessen is er materiaal. Tijdens de coronalockdown in het voorjaar van 2020 creëerde BREDBEELD Fotografie = kinderspel en Start to stop motion, waarin kinderen van 4 tot 11 creatief uitgedaagd werden om met fotografie en (animatie) film aan de slag te gaan.

Toerisme

Amateurkunsten bieden ook heel wat kansen voor **toerisme**. Denk maar aan artistieke locatieprojecten die de gemeente, stad of streek waar het project plaatsvindt een boost geven. Een voorbeeld is IN SIDE OUT, een openlucht tentoonstelling met het werk van amateurfotografen in natuurdomein Bosland in Limburg, georganiseerd door BREDBEELD. Eén van de meest actuele voorbeelden zijn de World Choir Games, het grootste amateurkorenevent ter wereld, dat in 2021 neerstrijkt in Vlaanderen. Het wordt door Koor&Stem georganiseerd onder de vleugels van Event Flanders. 500 koren uit de hele wereld en 20.000 buitenlandse gasten zakken af naar de concertlocaties Gent en Antwerpen. Tijdens de World Choir Games kunnen de gasten een digitale toeristische koorwandeling maken langs plekken die voor koorzang en de geschiedenis van de koormuziek in Vlaanderen een rol speelden. Een event op een dergelijke schaal geeft het amateurkunstenveld, maar ook het toerisme in Vlaanderen een stevige boost.

KUNST- EN CULTUUREDUCATIE... EN INFORMEEL LEREN

Amateur- kunstenaars leren levenslang

In het pioniersjaar
2018-2019 legden
1658 leerlingen
uit het deeltijds
kunstonderwijs
een deel van hun
opleiding af bij
een lokale amateur-
kunstenvereniging

Kunst- en cultuureducatie staat voor leren *over* kunst en cultuur, leren *kijken en luisteren naar* kunst en cultuur en het leren *maken* van kunst en cultuur. Uiteenlopende actoren en diverse domeinen bieden een vorm van kunst- en cultuureducatie aan: het onderwijs, DKO, cultuurcentra, gespecialiseerde vormingsinstellingen, kunsteducatieve organisaties, Vormingpluscentra, organisaties uit het sociaal-cultureel werk,... en uiteraard ook de amateurkunsten zelf. Naast de professionele kunsten en het sociaal-cultureel werk, is ook kunst- en cultuureducatie een van de meest logische partners van de amateurkunsten.

Amateurkunstenaars leren levenslang. Op een **formele manier**, door een opleiding of cursus die leidt naar een certificaat of diploma, zoals in het (deeltijds) kunstonderwijs. Leren kan ook op non-formele en informele manieren. Amateurkunstenaars kunnen een vorming of cursus volgen bij een vereniging of een organisatie buiten het formele onderwijs. Maar leren is nog het vaakst iets wat onbedoeld gebeurt. **Informeel leren** is het een bijproduct van een andere activiteit. Zo leren amateurkunstenaars aan en van elkaar binnen de groep of vereniging waarin ze actief zijn. Of ze leren van elkaar door in contact te komen via online community's, georganiseerde contactmomenten of door elkaars werk te leren kennen. In het bevolkingsonderzoek wordt gefocust op het leren in een formele en een non-formele context – net omdat informeel leren zo vaak onbewust gebeurt.

De alternatieve leercontext in het DKO

Amateurkunsten hebben een logische en nauwe band met het deeltijds kunstonderwijs (DKO). Leerlingen uit het DKO komen tijdens en/of na hun opleiding vaak terecht in amateurkunstenverenigingen of -groepen of zetten hun creatieve hobby op eigen houtje verder. Wat begon als experiment – verschillende academies werkten al samen met lokale verenigingen om een voorstelling te creëren of een concert te organiseren – werd in 2018 met de 'alternatieve leercontext' (ALC) decretaal verankerd in het Decreet betreffende het deeltijds kunstonderwijs.

Via de **alternatieve leercontext** wordt voor leerlingen uit het deeltijds kunstonderwijs de lokale amateurkunstenvereniging of -groep een stukje lesomgeving. In de muziekopleiding leggen ze bijvoorbeeld het vak 'Groepsmusiceren' af in een fanfare, harmonie, koor of band. Al tijdens het eerste jaar maakten 1658 leerlingen in 63 verschillende academies in Vlaanderen gebruik van deze vorm van 'werkplekleren'. De alternatieve leercontext is een win-win-win. Ten eerste door kansen voor de academie, die nieuwe leerlingen kan aantrekken met een praktijkcomponent. Ten tweede door kansen voor de leerling, die de 'stiel' mag leren bij een gezelschap. En ten derde kansen voor de amateurkunsten-groep of -vereniging, die op basis van de vereisten van de academie aan kwaliteitsbevordering doet. Of met de woorden van Elizabeth Blontrock aan het begin van dit thema: "De harmonie motiveert me om te blijven musiceren!" >

- › Tot nu experimenteerden vooral de muziekopleidingen met de alternatieve leercontext. Maar ook voor de woordafdelingen en lokale theatergezelschappen liggen er nog kansen.

Amateurkunstenaars en hun leeromgevingen

De onderzoekers bevroegen de Vlaamse amateurkunstenaars over hun deelname aan het deeltijds kunstonderwijs en aan vormingen en cursussen buiten de formele leeromgeving van het DKO. In thema 2 gaven we daaromtrent al aan dat de deelname aan DKO voor alle disciplines gestegen is van 21% in 2008 naar 27% in 2019.

De grote meerderheid van wie les volgt of volgde in het DKO is tevreden, vooral dan over de mogelijkheden die het DKO biedt om creatieve activiteiten te beoefenen. Er is een ruime tevredenheid over de aard van de opleiding (niet te moeilijk, niet te gemakkelijk) en over de informatie die het DKO biedt over alternatieve opleidingen of workshops. Over de inbedding van de academie in het bredere cultuur- en verenigingsleven en over de mogelijkheden om door te stromen naar amateurkunstenverenigingen, is zowat de helft tevreden.

Uit thema 2 bleek al dat een grote meerderheid van de achterban van de negen landelijke amateurkunstenorganisaties ooit lessen volgde in het DKO en/of daarbuiten. Bij Kunstwerkt en Vlamo gaat dit zelfs over 79% binnen het DKO en respectievelijk 52% en 42% buiten het DKO. Het laagste percentage zien we bij OPENDOEK, waar nog steeds 44% van de bevroegden van de amateurtheaterkoepel ooit een opleiding in het DKO volgde (en 46% buiten het DKO).

De achterban van Danspunt en van Creatief Schrijven volgt of volgde dan weer vaker les buiten dan binnen het DKO. Bij Danspunt volgt of volgde zelfs bijna driekwart lessen buiten het DKO. Tot slot valt in de ledenbevraging op dat de respondenten van Creatief Schrijven die ooit DKO volgden, vooral muziek en/of beeldende kunsten volgden. Ook de achterban van Danspunt koos vaker voor muziek in het DKO dan voor dans.

VAN LOKAAL OVER BOVENLOKAAL TOT INTERNATIONAAL

De kiemen worden lokaal gezaaid, het talent dat doorgroeit wordt bovenlokaal geoogst

De lokale ruimte is het natuurlijke speelveld van de amateurkunsten, zoals we al zagen in thema 1 — *in kaart*. Het verenigingsleven, zo eigen aan Vlaanderen, speelt zich vooral af in de gemeente of stad. Vaak is de lokale cultuur- of vrijetijdsdienst één van de eerste instanties waar de amateurkunstenaar komt aankloppen. Uit het onderzoek bleek al dat ongeveer een vijfde van de amateurkunstenaars meer ondersteuning verwachten van hun gemeente of stad. Het gaat dan vooral over meer en betere toegang tot geschikte infrastructuur zoals repetitieruimtes of podia. Maar de noden gaan verder: VI.BE beschrijft in thema 3 hoe belangrijk de plaatselijke voedingsbodem is voor de artiest en hoe belangrijk een goede lokale ondersteuning is: voor kunstenaar, de stad of gemeente én voor het volledige kunst- en cultuurlandschap. Met een boutade: “De bovenlokale ruimte kan enkel bestaan dankzij de generositeit van het lokale”. De kiemen worden lokaal gezaaid, het talent dat doorgroeit wordt bovenlokaal geoogst.

Initiatieven en ondersteuners stoten soms tegen de grenzen aan van de eigen gemeente, stad of regio. Sinds het nieuwe Decreet bovenlokale cultuurwerking in 2019 biedt het Vlaamse cultuurbeleid een kader voor **intergemeentelijke samenwerking (IGS)**. Daarbij kunnen verschillende gemeenten optreden als verbinder en facilitator voor cultuur – waaronder ook amateurkunsten – in hun regio. Krachtenbundeling biedt kansen.

Bovendien biedt het decreet **projectsubsidies** aan voor bovenlokale cultuurprojecten.

Verder in dit thema beschrijft OP/TIL de werking van de IGS'en en de bovenlokale projectsubsidies. Je leest er het verhaal van Animal Farm uit Roeselare, een sociaal-artistisch theaterproject op locatie, waar verschillende organisaties en (amateurkunsten)verenigingen uit de regio en uit verschillende sectoren bij betrokken worden. Hoewel het jonge decreet veelbelovend is voor de amateurkunsten, ligt de lat voor vrijwilligersinitiatieven hoog. Concurrenieren met professionele spelers is geen sinecure. In de toekomst moet er meer ruimte komen voor initiatieven die op vrijwilligers draaien, omdat het grootste deel van de amateurkunstenprojecten onbezoldigd georganiseerd wordt door liefhebbers.

De negen landelijke amateurkunstenorganisaties en met hen verschillende amateurkunstenverenigingen en -groepen, zetten ook in op het **internationale speelveld**. Het Amateurkunstendecreet biedt via projectsubsidies ondersteuning voor internationale projecten en ook toelagen voor reizen naar het buitenland. **De Vlaamse amateurkunstenaar speelt op hoog niveau en neemt deel aan internationale wedstrijden, concours, festivals en vormingen.** Verschillende amateurkunstengroepen en -initiatieven organiseren bovendien internationale projecten. Een voorbeeld is het Werelddansfestival Hello!Schoten, dat dans-

groepen ontvangt uit de hele wereld, of het Europees Muziekfestival voor de Jeugd, waarbij jongeren van meer dan 20 nationaliteiten samenkomen om te zingen en te musiceren. Ook de landelijke amateurkunstenkoepels organiseren internationale projecten, zoals B-Jazz International Contest van Muziekmozaïek, een jaarlijkse internationale wedstrijd die ambitieuze jazzmuzikanten de kans geeft om voor een professionele jury en een enthousiast publiek in België te spelen. Er is ook Out of the Toolbox, een vijfdaags dansworkshopfestival georganiseerd door Danspunt.

De landelijke organisaties werken niet alleen aan internationalisering door het organiseren van internationale events, maar ook door actief deel te nemen aan **internationale netwerken** waarin expertise en kennis worden uitgewisseld. Elke discipline heeft haar eigen netwerken. Op basis van de specifieke behoeften en noden worden netwerken gevormd. Vaak nemen de Vlaamse koepels daarbij het voortouw, omdat in het buitenland meestal geen evenknie bestaat van de landelijke amateurkunstenorganisatie. Enkele Vlaamse amateurkunstenorganisaties zijn aangesloten bij Amateo, het Europees netwerk rond actieve cultuurparticipatie.

Sinds het nieuwe Decreet bovenlokale cultuurwerking in 2019 biedt het Vlaamse cultuurbeleid een kader voor intergemeentelijke samenwerking

CULTUUR VERBINDT, OVER GRENZEN HEEN

OP/TIL — HET STEUNPUNT
VOOR BOVENLOKALE
CULTUUR — IS ER VOOR JOU

OP
TIL

Verder kijken dan de eigen grenzen, kan je werking verrijken. Of je nu de grens van je eigen vereniging, van je gemeente of van je discipline oversteekt, in het bovenlokale veld liggen niet alleen oplossingen voor bestaande uitdagingen, maar ook heel wat nieuwe kansen te wachten.

Droom groot, begin klein

Klein is hoe de meeste beoefenaars starten. In kleine kring, dichtbij huis. Maar wie wil groeien, heeft goede grond nodig. Ook liefst dicht bij huis. Een opleiding op maat waar je andere beoefenaars kan ontmoeten, een actieve vereniging om bij aan te sluiten, atelier- of repetitieruimte om te experimenteren en te werken en zeker ook kans om een publiek te ontmoeten. Om te tonen en te delen, want dat doet ook weer verder groeien.

Amateurkunstenaars zijn een diverse groep. De specifieke noden liggen ver uiteen. Een beginner heeft andere noden dan een doorwinterde beoefenaar, verenigingen hebben een andere blik dan individuele creatievelingen en ook *tussen* disciplines zijn er grote verschillen. Allemaal verwachten ze lokale overheidssteun.

Gemeenten slaan de handen ineen

De meeste lokale besturen bieden hun lokale amateurkunstenaars dan ook best wat. Uit het onderzoek zien we dat 1 op 5 van de respondenten aangeeft meer nood aan ondersteuning te hebben van de lokale stad of

gemeente. Het spreekt voor zich dat vooral de kleinere gemeenten met een beperkt uitgebouwde cultuurdienst en infrastructuur gauw tegen hun grenzen aanbotsen. De handen ineenslaan met andere gemeenten, lijkt dan ook een evidente piste.

Samenwerkingen tussen gemeenten zijn niet bepaald nieuw, maar kwamen sinds 2000 toch in een stroomversnelling terecht. Waar maatschappelijke uitdagingen de gemeentelijke schaal overstijgen (zoals mobili-

teit), is intergemeentelijk samenwerken de logische stap. Ook binnen cultuur bestaan er al geruime tijd vrijwillige samenwerkingen tussen gemeenten. Erfgoedcellen, cultuurdiensten en/of -centra stemmen hun aanbod en communicatie op elkaar afstemmen of richten regionale bibliotheekverbanden op. Er wordt kennis uitgewisseld, een gezamenlijke visie en aanpak uitgebouwd en soms is er zelfs een gedeeld collectie- of subsidie-reglement. Allemaal om het doelpubliek van meerdere gemeenten een ruimer aanbod en een betere dienstverlening te bieden. Ook bij de ondersteuning van amateurkunstenaars valt winst te halen uit samenwerken met de omliggende gemeenten. Geen personeel met een specifieke expertise in dienst? Misschien wel in één van de buurgemeenten. Een tekort aan beschikbare infrastructuur? Door te delen verruimt het aanbod. Meer toonkansen voor jong en minder jong lokaal talent creëren? Ook de burens werken aan een aanbod. Een nieuwe invalshoek vinden voor een bestaand event of festival? Kennis en ervaring uitwisselen kan de creatieve ideeën voortstuwten.

Decreet bovenlokale cultuurwerking

Met het Decreet bovenlokale cultuurwerking gaf de Vlaamse Overheid ook een voorzet en duidelijk kader voor een samenwerking tussen gemeenten op cultureel vlak. Binnen een aantal van deze structuren is het nog zoeken naar aansluiting met de amateurkunstensector, bij anderen zit die ondersteuning al bij aanvang in hun scope. Zo kiest de regio Neteland (Grobendonk, Olen, Herentals, Vorselaar en Herenthout) voor een intergemeentelijk evenementenplatform om organisatoren te ondersteunen. De Vrije-tijdsregio Druivenstreek (Bertem, Hoeilaart, Huldenberg, Overijse en Tervuren) wil culturele acties die efficiënter, goedkoper of beter kunnen bovenlokaal uitvoeren. De

gemeenten starten in de komende jaren met het delen van elkaars infrastructuur en logistieke middelen, en stemmen de nodige reglementen op elkaar af.

Het Decreet bovenlokale cultuurwerking ondersteunt intergemeentelijke samenwerkingsverbanden (IGS'ën) met een werkings-subsidie, wanneer die een regierol opnemen als verbinder en facilitator van het bovenlokale culturele veld. Niet minder dan 19 intergemeentelijke samenwerkingsverbanden (IGS'ën) startten in 2020. De helft van alle Vlaamse gemeenten zijn aangesloten. Wil je graag weten waar ze zich situeren, bekijk dan de kaart op cultuuroptil.be. Interesse voor jouw regio? Informeer je bij OP/TIL.

Bovenlokaal werken voor iedereen?

De zorg voor de lokale creatievelingen ligt niet enkel in handen van de gemeente of stad. Ook heel wat privéspelers en vrijwilligersorganisaties hebben troeven in handen en bieden infrastructuur, leermogelijkheden, ontmoetings- en ontwikkelingskansen. De druk op hun schouders is vaak groot. Naast een artistiek parcours zijn er nog heel wat praktische en organisatorische uitdagingen.

Hoe trekken we nieuwe en jonge deelnemers aan? Hoe kunnen we de drempel halen om te voldoen aan de voorwaarden voor de alternatieve leercontext uit het DKO? Hoe maken we ons zichtbaar en vindbaar online? Hoe bereiken we een nieuw of ruimer publiek voor onze activiteiten? Hoe vernieuwen we onze organisatiestructuur? Hoe houden we het engagement van vrijwilligers en bestuurders hoog? Het zijn maar enkele vragen waarop een uitwisseling of een samenwerking met andere organisaties uit de regio een oplossing kan bieden. De noden zijn vaak herkenbaar en samen oplossingen bedenken vanuit de eigen sterktes maakt de resultaten duurzaam. >

Partners schrijven mee aan projecten

We hadden het tot nu vooral over efficiëntiewinst bij secundaire processen. Maar het mag én kan gerust een stapje verder gaan. Een samenwerking wordt pas echt interessant als de partners ook inhoudelijk en artistiek mee aan het verhaal schrijven. Het Decreet bovenlokale cultuurwerking, dat bovenlokaal werken binnen cultuur een boost wil geven, geeft ook kansen aan verenigingen, clubs, organisaties, bibliotheken, cultuurcentra en cultuur- en jeugddiensten om projectmatig grenzen te gaan verleggen.

Flexibele invulling 'bovenlokaal'

Bovenlokaal hoeft zich ook niet te beperken tot partners uit enkele aangrenzende gemeenten. Misschien vinden twee organisaties uit Limburg en West-Vlaanderen elkaar voor een gedeelde uitdaging? Of rolt een project zich makkelijk uit over een hele provincie? Misschien toert een voorstelling door twee regio's, maar zorgen lokale spelers voor de broodnodige couleur locale en dynamiek? De invulling van het begrip bovenlokaal is flexibel en hangt samen met de context waarin de organisatie werkt.

Participatie en co-creatie

Wie bovenlokaal zegt, zegt samenwerken. Zonder partners geen verbindingen. Het project **Animal Farm** in Roeselare wordt een sociaal-artistiek theaterproject op locatie. Er wordt volop ingezet op participatie en co-creatie – en niet enkel met acteurs. Heel wat verenigingen uit de regio worden actief betrokken. Vanuit hun eigen expertise werken textielateliers, welzijnsschakels, een draadpoppenatelier, inloophuizen, amateurtheater... mee om een totaalbeleving rond de voorstelling te creëren. **Gen-Z** van Fameus in Antwerpen is maar één van de projecten die inzetten op het

ontwikkelen van een bovenlokaal platform voor jong talent. Naast coaching en workshops door professionelen, wordt de mogelijkheid gecreëerd om gelijkgestemden te vinden, om te leren van elkaar. Partnerorganisaties uit de jeugdcultuur zorgen voor instroom van artistieke jongeren uit diverse disciplines. Via opvangcentra en OKAN-klassen worden jongeren bereikt die veel minder aansluiting hebben bij cultuur.

Animal farm

Het Decreet bovenlokale cultuurwerking ondersteunt sinds 2020 bovenlokale culturele initiatieven van lokale besturen en culturele (en jeugd)organisaties uit alle culturele sectoren, amateur of professioneel. Jaarlijks zijn er 2 indienrondes voor projecten die de reguliere werking overstijgen. Meer lezen over de voorwaarden? Kijk gauw op cultuuroptil.be.

Overstijg het culturele veld

Cultuur opereert niet in een vacuüm, maar maakt integraal deel uit van een samenleving, inclusief haar uitdagingen en vraagstukken. Die verwevenheid vormt de brug tussen cultuur en andere domeinen. Amateurkunsten heeft de kracht in zich om mensen te verbinden, om mensen te doen groeien, als mens en in hun artistieke kunnen. Deze intrinsieke waarden vormen een krachtig middel om verbindingen te leggen met andere beleidsdomeinen. Binnen de sector werden al heel wat bakens verlegd in het bereiken van doelgroepen en hun deelname aan cultuur. Steeds met doordacht gekozen partners binnen onderwijs, welzijn, inburgering, economie...

Muziek en zang kunnen mensen met dementie en hun mantelzorgers uit hun vereenzaming halen. Samen dansen brengt mensen van alle leeftijden (letterlijk) dicht bij elkaar. Nieuwkomers in onze samenleving werken hun taalvaardigheden bij in een artistiek project.

Pianodays ©Stef Keynen

Ook binnen het Decreet bovenlokale cultuurwerking krijgen de inzet op maatschappelijke uitdagingen en de samenwerking met andere beleidsdomeinen een streepje voor. Met als doel vernieuwende experimenten tussen domeinen te laten opbloeien. Een artistieke landschapsbeleving die ook het toerisme stimuleert? Een eetservies maken met lokaal geoogst fijnstof? Beeldende kunst van gedetineerden die zijn weg vindt buiten de muren van de gevangenis? De mogelijkheden zijn legio. Amateurlunten is aan zet.

Bovenlokaal het nieuwe normaal?

Is dit een pleidooi om elke lokale vereniging te laten doorgroeien tot een structurele speler binnen dat bovenlokale veld? Toch niet. Lokale spelers blijven de kern uitmaken van een dynamisch speelveld binnen een gemeente of stad. Veel kleinere verenigingen, voortgestuwd door vrijwilligers hebben vaak niet de middelen (personeel, tijdsinzet, financieel) om trekker te zijn van grote bovenlokale projecten. Maar dat neemt niet weg dat (bovenlokale) partnerschappen heel wat mogelijkheden en kansen kunnen bieden. Problemen aanpakken die je alleen niet opgelost krijgt, bijvoorbeeld. Je hoeft ook geen trekker te zijn om mee te draaien in een project, als is het maar éénmalig. Je kan er je netwerk door vergroten, nieuwe methodieken leren, een nieuw publiek vinden. Bovenlokaal en samenwerken hoeft geen synoniem te zijn voor groots of duur, het gaat om een manier van werken. Van grenzen verleggen, over muurtjes kijken, verbindingen trekken.

Wil jij ook graag samenwerken en verbinden? Wil je met jouw ideeën een impuls geven aan andere sectoren? OP/TIL, het Steunpunt voor Bovenlokale Cultuur, is er voor jou.

PROJECT V LAAT JE NIET LOS

—OPENDOEK

Doorlopend vakantie- theaterproject voor kwetsbare jongeren

“Waar ben je op reis geweest?”, is een vraag die je op een eerste schooldag heel vaak hoort. Veel kinderen hebben er geen antwoord op. Voor hen organiseert OPENDOEK *Project V*, een theaterproject om kinderen een fijne zomerervaring te bieden, maar ook om ze toe te leiden naar cultuur én om *zomerverlies* tegen te gaan: achterstand bij het begin van het nieuwe schooljaar door te weinig prikkels tijdens de zomervakantie.

Met de expertise van Iedereen Verdient Vakantie en nauw in samenwerking met vzw HSA, ging de piloteditie van *Project V* van start in 2019. Het uitgangspunt? Veel zomerinitiatieven voor kwetsbare jongeren zijn beperkt in de tijd. De jongeren beleven één geweldige vakantie week, maar vervelen zich de rest van de zomervakantie. *Project V* draait de logica om. In plaats van één volle week, gaat het project een hele zomer lang één dag per week door. Afsluiten gebeurt met een toonmoment voor ouders en publiek. Zo hebben de jongeren elke week iets om naar uit te kijken.

© Liza Renders

© Liza Renders

‘Ongelooflijk om te zien hoeveel vooruitgang de kinderen boekten, zowel op het theatervlak als in hun persoonlijke ontwikkeling’

— LIESBETH MOESEN

Tijdens de intense samenwerking met vzw HSA, een organisatie in de bijzondere jeugdzorg, stond kennisuitwisseling centraal. Vzw HSA wilde naast sport ook culturele activiteiten aanbieden, maar had daar geen expertise voor in huis. Andersom waren de ervaring en kennis over de doelgroep die vzw HSA bood een grote meerwaarde. Alle betrokkenen kijken tevreden terug. “Ongelooflijk om te zien hoeveel vooruitgang de kinderen boekten, zowel op het theatervlak als in hun persoonlijke ontwikkeling”, zegt Liesbeth Moesen van vzw HSA. OPENDOEK onderzoekt nu hoe het *Project V* verder kan uitrollen in de zomer van 2021.

— OPENDOEK.BE/JONGDOEK

LUISTEREN NAAR GRENS- GANGERS

—Totaal en Tilt

Podcasts van jonge schrijversduo's uit België en Nederland

Binnen Totaal, de werking voor oudere jongeren van Jeugd en Poëzie, leerden we de literaire talenten Daan Janssens en Jens Meijen kennen als deelnemers van het jaarlijkse cross-over schrijftraject *Zomerkaping*. Soms kruist de creatieve energie van twee mensen elkaar en dan ontstaat er iets magisch. Dat was bij dit duo zeker het geval. Het stond al langer op ons verlanglijstje om te gaan experimenteren met podcasts en poëzie. De ontmoeting liet die droom in de plooi vallen.

Via een podcast wilden we ons publiek graag in contact brengen met diverse schrijfstemmen en hun schrijversproces: goed om hun leescurriculum te verbreden én hun leeshonger te stimuleren. Zo werd *Grensgangers* geboren, een podcast waarin twee duo's

jonge schrijvers uit België en Nederland de grens overstaken. De duo's vroegen vijf schrijvers naar hun favoriete zin, het literaire landschap van de boven- en onderburen en probeerden een antwoord te vinden op de vraag of er een literaire kloof is en of die dan gedicht zou moeten worden. Daan Janssens (1994) en Jens Meijen (1996) interviewden Dean Bowen, Anneke Brasinga, Simone Atangana Bekono, Ted van Lieshout, Tsead Bruinja en Edwin Fagel. Lisa Weeda (1989) en Onias Landveld (1985) interviewden Aya Sabi, Saskia de Coster, Hind Eljadid, Els Moors en Fikry El Azzouzi. Een selectie die gevestigde waarden en jong talent een podium bood.

TE BELUISTEREN:

- [OPEN.SPOTIFY.COM/SHOW/2DWMBONGRQM-HARMOT9RHMB](https://open.spotify.com/show/2DWMBONGRQM-HARMOT9RHMB)
- [PODCASTS.APPLE.COM/PODCAST/GRENSGANGERS/ID1482287168](https://podcasts.apple.com/be/podcast/grensgangers/id1482287168)

STORYCUBES EN KOELKAST- POËZIE

—Creatief Schrijven

Schrijfweekends doen jongeren op verhaal komen

Jongeren stimuleren om wat vaker in de pen te klimmen. Dat was het doel van de schrijfweekends die vzw Cachet, een organisatie door en voor jongeren met een ervaring in de jeugdhulpverlening, georganiseerd heeft samen met Creatief Schrijven. Roel Reubens, stafmedewerker en projectverantwoordelijke bij Cachet, en Barbara Van den Eynde, freelance docent bij Creatief Schrijven, lichten toe.

Roel, waarom zijn jullie met Creatief Schrijven in zee gegaan?

Roel: “Met de schrijfweekends wilden we vooral focussen op

het creatieve aspect en niet op het therapeutische. Er zijn al veel jongeren die bloggen, muziek maken, gedichten schrijven en we wilden hen extra handvatten bieden. Zo zijn we bij Creatief Schrijven en bij Barbara beland.”

De focus van de schrijfweekends lag vooral op het proces en niet op het eindproduct?

Roel: “Klopt. We wilden jongeren vooral motiveren om zich creatief te uiten. Toch zijn er achteraf echte pareltjes uit voortgekomen.”

Zijn de jongeren achteraf blijven schrijven?

Roel: “Een aantal houdt nog steeds een dagboek bij of schrijft gedichten. Ook hebben de schrijfweekends veel jonge-

ren over de drempel geholpen om hun verhalen te delen. Daarnaast kunnen we een blijvend beroep doen op een aantal jongeren als we rond een bepaald thema werken.”

Barbara, hoe was het voor jou om met deze jongeren te werken?

“Ik had al wat ervaring met bijzondere doelgroepen, wat een pluspunt was. Deze groep bestond uit jongeren die weinig of geen buitenschoolse opleiding volgden en dus een heel eerlijke manier van schrijven hebben.

Hoe waren de reacties van de jongeren?

“Heel fijn. Het was een heel diverse groep, tussen de 15 en 25 jaar, waardoor de verwachtingen wel wat uiteen lagen. De ouderen wilden meer focussen op het therapeutische aspect, de jongeren waren daar zeker niet aan toe. Daarom hebben we expliciet gefocust op het proces met speelse, korte oefeningen, associaties, knip-en plakwerk, en gebruik van speels materiaal als storycubes en koelkastpoëzie.

Voor mensen met weinig of geen schrijfervaring is de drempel hoog als je hen de opdracht geeft om over hun eigen leven te schrijven. Het is dan beter dat ze dingen kunnen verzinnen. Uiteindelijk sluipt daar toch vaak een stukje autobiografie in, maar dat is niet zichtbaar voor de lezer. Het is dus een meer ‘veilige’ manier van schrijven.”

‘De schrijfweekends hebben jongeren dichter bij zichzelf gebracht’

— ROEL

MUZIEK UIT MIJNEN TIJD

—VLAMO

Een brug tussen muziekvereniging en zorg- en welzijnssector

Met *Muziek uit Mijnen Tijd* sloeg VLAMO bruggen tussen het muziekverenigingsleven en de zorg- en welzijnssector. Dit lokale project voor bewoners uit woonzorgcentra en de Koninklijke Harmonie De Eendracht Wommelgem was in 2018 een van de finalisten van de VLAMO Award en werd in 2019 als modelproject negenvoudig uitgerold over heel Vlaanderen. Een prachtvoorbeeld van een interessant project dat uitgroeit tot een format en op die manier een enorme impact kan genereren.

Negen verenigingen kregen de kans en begeleiding om een concert te organiseren in concertzalen voor woonzorgcentrumbewoners. Muziek enkel en alleen voor hen, uit “hunnen tijd”. Het project werd financieel ondersteund door de Vlaamse Overheid en gecoördineerd in samenwerking met woonzorggroep Armonia en KH De Eendracht Wommelgem. Zij vormden samen het kloppend hart van het innovatieve partnerproject.

VLAMO maakte een uniek roadbook op in samenwerking met de ervaringsdeskundige KH De Eendracht Wommelgem: een complete handleiding en houvast voor de negen deelnemende verenigingen, van financiële budgetplanning tot afcheck- en vrijwilligerslijsten. De verenigingen kregen daardoor zelf de touwtjes in handen, terwijl ze steeds mocht-

© Fotoclub Cera Wommelgem

‘Want muziek heeft lief, muziek verbindt en muziek herinnert’

ten rekenen op de (financiële) ondersteuning van de partners.

In totaal werden er twee à drieduizend bezoekers verwelkomd, vaak vergezeld van rolstoel, wandelstok of begeleidende arm. Wat het project uiteindelijk betekend heeft voor alle partijen, valt niet onder woorden te brengen. Muziek heeft lief, muziek verbindt en muziek herinnert. Opmerkelijk genoeg gold dat ook voor de mensen met zware dementie onder de bezoekers. Hoewel rechtstreeks contact met deze in zichzelf gekeerde toeschouwers soms vrijwel onmogelijk was, kon de muziek ‘uit hunnen tijd’ hen weer even in verbinding brengen met zichzelf.

— WWW.VLAMO.BE

DE STEM VAN ONS GEHEUGEN

—Koor&Stem

Zingen voor leven met dementie

Cultuur, zorg en onderwijs zijn drie sectoren met elk een eigen expertise, taal en accenten. Toch zijn ze nauw verbonden en kunnen ze veel van elkaar leren. Dat bewijzen de boeiende projecten waarbij de drie sectoren de handen in elkaar slaan.

Ook Koor&Stem is overtuigd van de meerwaarde van sectoroverschrijdende samenwerking. Voor het project De Stem van ons Geheugen werkt Koor&Stem samen in een lerend netwerk met het Expertisecentrum Dementie Vlaanderen, Imelda/WZC Den Olm, HIK volwassenonderwijs en Cera. Zingen voor en met mensen met dementie vanzelfsprekend maken en zorgorganisaties daarbij ondersteunen, zijn de doelen. Samen zingen zorgt voor verbinding en sociaal contact. Bovendien activeert en stimuleert zingen verschillende hersendelen. Weerman en peter van het

project Frank Deboosere: “Muziek is een fantastische taal waarmee we mensen heel lang kunnen blijven bereiken.”

In Vlaanderen zijn tientallen contactkoren actief. In 2019 startte het project Ik zal je altijd horen, met een focus op zingen met thuiswonende mensen met dementie en hun mantelzorgers. Lien Ysebaert is referentiepersoon dementie in het wzc Sint-Vincentius in Avelgem, waar sinds 2013 een contactkoor is. “We verwelkomen ook mensen die thuis worden verzorgd. De eerste stap zetten is soms moeilijk, maar na één repetitie zijn de meesten helemaal verkocht. Wat muziek teweeg kan brengen is ongelooflijk, zelfs bij mensen met vergevorderde dementie. Het is ook belangrijk dat ze lotgenoten leren kennen. Iedereen maakt hetzelfde mee en die verbondenheid is van onschatbare waarde. We delen met plezier onze kennis en ervaring met andere woonzorgcentra die dit ook willen organiseren.”

— KOORENSTEM.BE

EN TOEN STOND DE HELE STAD OP SCÈNE

In 2016 leek het water diep tussen de Mechelse amateurgezelschappen. Maar toen kwam het Landjuweelfestival naar de Dijlestad, sprong Abattoir Fermé op de kar en kreeg de openingsvoorstelling *Miserie* al die groepen op één podium. Of hoe theater kan verbinden.

Elk jaar krijgen op het Landjuweelfestival lokale amateurgezelschappen de kans om samen met professionelen een voorstelling te maken. Dat was ook zo in 2016, toen het hoogfeest van het amateurtheater na acht jaar zijn vaste stek Gent verliet om in Mechelen thuis te komen. Maar door oude vetes en onderlinge concurrentie lag zo'n samenwerking daar niet voor de hand.

“Onze laatste poging dateert van 2005 en leed voortijdig schipbreuk”, herinnert Staf Soli van Theater De Moedertaal zich. “We liepen altijd spaak op randzaken zoals de financiële verdeling. Bovendien bleek ook de kalender een struikelblok, want gezelschappen wilden hun spelers of zaal niet afstaan rond de tijd dat ze zelf een productie hadden lopen. Mechelen is een kleine stad, waar veel amateurgroepen in dezelfde kleine vijver van spelers en toeschouwers vissen. Het hielp dus wel dat OPENDOEK de organisatie op zich nam.”

Kruisbestuiving

Wat ook hielp, was de aanwezigheid van Abattoir Fermé, de Mechelse trots die zelf ooit in het liefhebberscircuit was begonnen en waarvan alle acteurs zich fan betoonden. Werken met een professionele entourage was sowieso een buitenkans en dus herschreef bezieler Stef Lernous zijn onuitvoerbaar gewaande tekst *Misère*, duidde hij Abattoir-lid Maja Westerveld aan als regisseur en *Miserie* was vertrokken, mét spelers uit zes Mechelse gezelschappen.

Al die werkwijzen verenigen bleek geen sinecure. Katrien Van Bael van het inmiddels gestopte collectief ‘tist herinnert zich de prille zoektocht. “Bij ‘tist hielden we van

WANNEER
AMATEURS EN
PROFESSIONELEN
DE HANDEN
INEENSLAAN

wat experiment op de speelvloer, terwijl anderen een duidelijke regie gewoon waren. Om een veilig kader voor iedereen te scheppen en de focus op het spel te leggen, kozen we voor die tweede aanpak.” Maja Westerveld lacht: “Maar ik denk dat iedereen daarbij elke rol heeft gespeeld.”

De verrijking was wederzijds. “Amateurs vinden dat theater vooral plezant moet blijven,” zegt Soli. “Het was fijn om deze keer taakgericht te werken. Wat me ook opviel, was hoe Stef als dramaturg hele stukken gerepeteerde tekst prompt weggooid. Doe je dat bij amateurs, dan staat iedereen op zijn achterste poten. Nu werd zo'n ingreep sneller aanvaard.” Op haar beurt stak Westerveld veel op van de amateurs. “Omdat theater voor hen géén werk is, merk je een andere energie, een groter spelplezier ook. Het leuke aan amateurtheater is dat het een groep vrienden kan doen ontstaan.”

Samen sterk?

En zo geschiedde. *Miserie* werd een succes, speelde zelfs in het Mechelse cultuurcentrum en kreeg later een reprise. Ook daarna bleven de acteurs elkaar opzoeken. Bij Abattoir Fermé staan ze als eerste klaar om try-outs bij te wonen of bij te springen als figurant of vrijwilliger. In 2018 doken ze samen op in het massaspektakel *Troupe* waarin Westerveld samen met de gemeente Sint-Katelijne-Waver het einde van de Eerste Wereldoorlog herdacht.

“Onze verbondenheid is één van de grote winsten van dit project,” zegt Tom Hofman, die speelt bij Voor Taal en Kunst en De Peoene, maar door *Miserie* ook andere Mechelse gezelschappen leerde kennen. “Doorgaans ga je als amateur alleen naar professionele gezelschappen en je eigen groep kijken. Sinds vier jaar woon ik ook hun voorstellingen bij.”

Reiken de gezelschappen elkaar nu al sneller de hand? “Dat blijft moeilijk,” merkt Soli. “Twee jaar geleden polste ik naar de toekomstperspectieven van mijn collega's. Die had niemand, hoewel bij sommige groepen het water aan de lippen staat. Als we allemaal de coronacrisis willen overleven, zullen we toch moeten samenwerken en grote gehelen vormen.”

‘Mechelen is een kleine stad, waar veel amateurgroepen in dezelfde kleine vijver van spelers en toeschouwers vissen’

— STAF SOLI

‘Doorgaans ga je als amateur alleen naar professionele gezelschappen en je eigen groep kijken. Sinds Miserie volg ik ook de andere Mechelse groepen.’

— TOM HOFMAN

WE WILLEN DAT MENSEN INZICHT KRIJGEN IN HUN SCHRIJVER- SCHAP

— ISABELLE ROSSAERT

BROEDPLAATS VOOR LITERAIR TALENT

De SchrijversAcademie is een tweejarige opleiding die zich richt op gevorderde aspirant-schrijvers. De opleiding wil hen een stevige basis meegeven zodat ze kunnen groeien en hun ambities waarmaken. Elk jaar starten een dertigtal studenten, telkens zijn er ook alumni die publiceren. Zoals Kris Van Steenberghe, Runa Svetlikova, Ruth Lasters en Lize Spit.

De opleiding is in twee opzichten uniek in Vlaanderen, vertelt Isabelle Rossaert, coördinator van SchrijversAcademie. “Aspirant-schrijvers zijn kandidaat en we maken een selectie. We werken ook met publicerende auteurs als docenten. Zo kunnen de aspirant-schrijvers rekenen op een diverse maar altijd professionele input. Soms leidt dat tot verwarring, wanneer bijvoorbeeld twee docenten een andere mening zijn toegedaan. Maar net met die veelzijdigheid stimuleert studenten om hun eigen visie te ontwikkelen.”

Eigen stem

Jelle Dehaes volgde les aan SchrijversAcademie van 2015 tot 2017. “Het grote voordeel is inderdaad de diversiteit aan stemmen van de opleiding. Mijn persoonlijke begeleider was Chris Ceustermans. Heel gedreven, hij toonde oprecht interesse voor mijn teksten. Daarnaast kreeg ik les van nog vier andere auteurs met elk een eigen visie. Die veelheid aan stemmen was voor mijn schrijfproces enorm verrijkend. Elke docent stelde nieuwe vragen. Zo kwam ik geleidelijk van vraag tot antwoord en vond ik mijn eigen stem als schrijver.”

Geen formules

Die eigen stem is erg belangrijk, volgens coördinator Isabelle. “Sommige, vaak Amerikaanse, schrijfscholen leren

OVER DE WISSELWERKING TUSSEN ASPIRANT-SCHRIJVERS EN PROFESSIONELE AUTEURS BIJ DE SCHRIJVERSACADEMIE

studenten formules aan. Daar huiveren we van. Wij willen geen formules aanreiken, wij willen mensen motiveren om zelf op ontdekking te gaan. Door die persoonlijke aanpak krijgen de studenten feedback die ze niet vinden in vakliteratuur of in onlinetrainingen.” Jelle vult aan: “Het belangrijkste wat de opleiding me heeft doen inzien, is dat een roman schrijven vooral volharding is. Schrijven is een traag proces en ik heb ontdekt dat die traagheid me enorm boeit.”

Gepubliceerd worden

Veel aspirant-schrijvers willen natuurlijk gepubliceerd worden. Toch is dat niet het ultieme doel, zegt Isabelle. “We willen dat mensen inzicht krijgen in hun schrijverschap. We willen alles meegeven dat helpt om beter te leren schrijven. Natuurlijk is het fijn als een eindwerk door een uitgeverij opgepikt wordt, maar dat is niet voor iedereen al meteen weggelegd. Dat zou ook niet realistisch zijn.”

Vier uitgevers geïnteresseerd

Toch leeft ook bij Jelle de droom van een boek in de winkel. Hij mocht een jaar na het afsluiten van zijn traject aan de SchrijversAcademie deelnemen aan een pitchdag. Toen bleken vier uitgevers geïnteresseerd in zijn werk. Intussen veranderde Jelle het vertelperspectief van zijn roman en begon hij zo goed als opnieuw. “Momenteel heb ik 35.000 woorden. Deze zomer stuur ik dat deel naar enkele uitgevers. Ik hoop op basis van een contract mijn roman te kunnen afwerken.”

Isabelle is dankbaar dat aspirant-schrijvers voor de opleiding kiezen. “Het voelt als een grote verantwoordelijkheid om de juiste omgeving te scheppen waarin literair talent kan groeien.”